

מסורת הש"ס

(א) ברכת לה... (ב) ג'י"ל נשא ועמ"ש חספר לעיל כו: ד"ה דבי... (ג) ג'עי' חוספס חולין ד: ד"ה ממניס וכו' דגנסי רב מנשה... (ד) רש"ל מ"ו, (פ) ספי' וכן ערוך, (ו) סוסה כט, (ז) ג'ש... (ח) ג'נדרס לב, (ט) רש"ל מ"ו, (י) כס"א: נחלים, (כ) רש"ל, (ל) ג'נשלי ו, (מ) רש"ל מח"ו, (נ) ד"מ מחק זה,

תורה אור השלם

1 ביה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו וגאאות השמים אל תחתו כי יחזו הגוים מחקת: ירימיהו י ב וירא אתה החזקה ויאמר הבט נא השקמקה וספר הבוכים אם חובל נחיר' אתה ויאמר לו ביה יתקה ורעה: בראשית טו ה 3 ויאמר אברהם נת לי לא נתתה ורע ודעה בן ביתי וירש אתי: בראשית טו ג ודעה דבר ה' אילו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממשיך הוא יירש: בראשית טו ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאן דכתביהא נבב. ר"ב תתל סדר הליכתן ש"ס מנכ"ל ונחלן נקט מנכ"ל ש"ס לפי סדר סמיני הימים תל"ס תל"ט נקט תמה ברישא והדר נקט גונג וכו' לפי סדר השענות והמלות כסתתל ממול תמה שהא שמס בתתלת יום א' נתלף סדר הסעתן מנכ"ל ש"ס וחזר תללה כדלמא בריש"י ס"פ מפנין ועי' (כ) ריש"י ד"ה סכיל וכו' זו שנתמעטה והולכת:

גליון הש"ס

גמרא אחא אבה אשכחיה. ע"י לעיל דף כו ע"ב תוס' ד"ה דבי נשא: ריש"י ד"ה אביל ואלא דיליה בלבנה המבטת. עיין דבר נחמד בזה בכתות אור לעגל ספי"א בפי' בריאשית:

לעיו רש"י

אשווי"א אישווי"ח. לסטות.

מוסף רש"י

שבוחשין. מניסין בקף לערבי יפה בטימו (ברכות כח). אל דרך הגוים אל תלמדו. לפשות כמעשהה, ומתעשרו רטנו מאותות האמים אל תחתו (סוכה כט). צא מאיצטגנינות שלך. שאלות צמולות שאינן עתיד להעמיד בן. אכרס אין לו בן. אכל אכרסה יט לו בן. שרי לא תלד אכל שרה תלד, אני קורא לכם שם אחר וישמנה יהוה (בראשית טו ה).

רבי יוסי בר יהודה היא. (ט) (דאי רבי לא מהני ליה שינוי דמנתינת מיס מיחייב אפילו צמידי דלאו בר גיבול כדאמרין גבי מורסן אצל לרבי יוסי בר יהודה) דאמר עד שיגבל הכא גובלין כללאחר יד כדמפרש ואזיל והנ"מ הוא דקא משני: **שבוששין**. צמרווד דהיינו גובלין: **ושוסים ויסוס המזרי**. דנלוא רפואה נמי משקה הוא דמתן כל המשקין שותה אדם לרפואה (לעיל דף קט:): **צעצה**. אין גובלין צרכה בוחשין שאין זו לשה: **בחול נוסן החומץ כו'**. כלומר כן דרכו בחול: **לגבלא דני נשי**. שומר בהמות אציו ומגבל מאכלן: **דקא גביל מורסן ע"י שינוי: בטש ציה**.

דאק לכולי עלמא אצל לא גובלין מתן: **גובלין**. מורסן ע"י שינוי כדמפרש ואזיל והוא דקא משני: **ולא מספין**. למורי אין מאמירין אותן: **ודלא לקיט צלישני**. עגל קטן שעדיין לא לומד לאכול: **והני מילי**. דאמרין דמותר לגבל מורסן: **שסי וערב**. פעם אחת מוליך המקל שתי ופעם אחת ערב: **מנערו לכלי**. והוא מתערב מאליו: **אפינקסיה**. לוחות קשורות זו עם זו כאותן של סוחרים: **מסו לפריק**. לתת ממוך כלי שלפני בהמה זו ולתת לפני חברתה: **חדא קמי חדא**. מילתא בצפי נפשה היא. חדא מדה שרגילין לתת לפני בהמה מותר לתת לפניה צבטת וכן תרתי קמי תרתי האוכלות בצאנן אחד: **אצל סלתא קמי סרסי**. הוחלז ובחול לא יהיב להו כי האי הוי שרסא דלא כריך וכ"ש תרתי קמי חדא: **אמריס קמיה רבי**. רבי לוי משמעי דהוא אמר קדם רבי על הנך אינשי דגבלין שתימא: **מדר' יוסי בר יהודה**. בר פלוגמיה דהוה שרי לעיל אף צעצה ועל ידי שינוי והיו נוהגין כמותו: **האי מאן דצחד צבא**. הנוגד צאחד צבצת: **יהא גבר ולא חדא ציה**. יהא אדם שם במדה אחת הא הא ולא אחת זו ממדה אחרת ולקמן מפרש לה ואזיל: **והוא ריש גנבי**. דמאן דצחד צבצא יהא ראש כמו שהיוס ראש למעשה בריאשית.

מיהו שמע מינה דנולדים בו לדיקים ורשעים: **דאיפליגו מיל**. כך הוא יצדל מכל אדם: **ונאי' נוהף: דאיצרו ציה עשניס**. דכתי' (בראש"י ה) מדשא הארץ והוא דבר שפיה ורבה מאד וממחר לגדל וללמזות דהוא ענין פריצות אשווי"א צלע"ו (ג'ל"א) דלא כתיב למינהו צעשניס צנווייס (ועוד) שיואלין צערצוציא ויונקין זו מזו: **ונפיר**. זיומן: **דאיסנו ציה מאורוס**. וכתיב"ט ותורה אור: **דאיצרו ציה דגיס ועופוס**. שאין תורחין ללוחלין אלא גיוזיס בצסקדו של הקצ"ה: **חורן מחזר** אחר מלות: **חורן צמזוס**. שכן דרך ע"ש לחזר אחר מלות שצת: **וקדישא רבה יסקרי**. שהיא פרוש וקדוש דכתיב (שמות כ) ויקדשהו: **אמר לכו רבי חנינא**. לתלמידים שקראו פנקסו של ר' יהושע: **מזל שעה**. ז' מולות הן המשמשין את השעות מנכ"ל ש"ס חמה היינו חמה ממש והוא אחד מן המולות וכן לצנה והשאר הווין כוכבים: **זיוסן**. כשמש המאיר: **אכיל מדיניה**. כשמש שאינו מסיג גבול רעהו למשול צלילה: **ורווחי גליון**. אין לו רשות לכסות סודו ונסתרותיו אלא כשמש הוה שהוא פומני לכל: **דחלי ציה גורא**. אש תלוי בצאותו מזל. יצר של תשמיש צוער

כתנור: **מזל כוכב**. הוא סופר של מזל חמה לכתוב דרך הילוכו ותקופותיו ומנאי אכלו תמיד: **סכיל מרעין**. כלצנה זו (א) שמתנוונה והולכת: **צנאי וספיר**. כלצנה זו שגדילה ומתמעטת: **אכיל לא דיליס**. כלצנה המסגת גבול החמה למשול אף ציוס: **ורווחי כסיון**. כלצנה שאינה מאירה: **דבצנחאי**. מזל כוכב ששמו שצנחאי: **צטלון**. כמו לא יצבותו (בראשית ח) **צדקן צמזוס**. צדקה לעניים דקרי ליה מזלס (א) (צכל) לשון אגדה: **גנבא**. ליסטיס ההורג נפשות: **אומונא**. מקץ דס: **עניש**. צני אדם העוצרין על דבריו: **מזל מחסיס**. לפי המזל היא החכמה כדאמר דבחמה נהיר וחסיס: **יוש מזל לישראל**. שאין תפלה ולצקה משנה את המזל: **אין מזל לישראל**. דעל ידי תפלה וזכות משתנה מזלו לטובה: **איצטגניטוס**. חכמת המולות: **לא מאיצטגניטוס**. היינו דכתיב ויואל אותו החוזה חוץ מאיצטגניטו:

מי שהחשיך פרק עשרים וארבע שבת

קנו.

רבי יוסי בר' יהודה היא והנ"מ הוא א"דמשני היכי משני א"ר חסדא על ביד על יד ^{(ב) ושיוין שבוחשין את השתית בשבת ושותים זיתום המצרי והאמרת אין גובלין ל"ק הא יבעבה הא ברכה והני מילי הוא דמשני היכי משני אמר רב יוסף בחול נותן את החומץ ואח"כ נותן את השתית יבשבת נותן את השתית ואח"כ נותן את החומץ לוי בריה דרב הונא בר חייא אשכחיה לגבלא דבי ^{(ג) נשיה דקא גביל וספי ליה לתוריה במש ביה} אתא אבואה אשכחיה א"ל הכי אמר אבואה דאמך משמיה דרב ומנו רבי ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין ודלא לקיט בלישניה מוחלקיטין ליה וה"מ הוא דמשני היכי משני אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאב"י שתי וערב והא לא מערב שפיר אמר רב יהודה מנערו לכלי}

רבי יוסי בר' יהודה היא והנ"מ הוא א"דמשני היכי משני א"ר חסדא על ביד על יד ^{(ב) ושיוין שבוחשין את השתית בשבת ושותים זיתום המצרי והאמרת אין גובלין ל"ק הא יבעבה הא ברכה והני מילי הוא דמשני היכי משני אמר רב יוסף בחול נותן את החומץ ואח"כ נותן את השתית יבשבת נותן את השתית ואח"כ נותן את החומץ לוי בריה דרב הונא בר חייא אשכחיה לגבלא דבי ^{(ג) נשיה דקא גביל וספי ליה לתוריה במש ביה} אתא אבואה אשכחיה א"ל הכי אמר אבואה דאמך משמיה דרב ומנו רבי ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין ודלא לקיט בלישניה מוחלקיטין ליה וה"מ הוא דמשני היכי משני אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאב"י שתי וערב והא לא מערב שפיר אמר רב יהודה מנערו לכלי}

רבי יוסי בר' יהודה היא והנ"מ הוא א"דמשני היכי משני א"ר חסדא על ביד על יד ^{(ב) ושיוין שבוחשין את השתית בשבת ושותים זיתום המצרי והאמרת אין גובלין ל"ק הא יבעבה הא ברכה והני מילי הוא דמשני היכי משני אמר רב יוסף בחול נותן את החומץ ואח"כ נותן את השתית יבשבת נותן את השתית ואח"כ נותן את החומץ לוי בריה דרב הונא בר חייא אשכחיה לגבלא דבי ^{(ג) נשיה דקא גביל וספי ליה לתוריה במש ביה} אתא אבואה אשכחיה א"ל הכי אמר אבואה דאמך משמיה דרב ומנו רבי ירמיה בר אבא גובלין ולא מספין ודלא לקיט בלישניה מוחלקיטין ליה וה"מ הוא דמשני היכי משני אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאב"י שתי וערב והא לא מערב שפיר אמר רב יהודה מנערו לכלי}

כתיב אפינקסיה דועירי אמרית קדם רבי ומנו רבי חייא מהו לגבל אמר אסור מהו לפרק אמר מותר אמר רב ^{(א) [מגשיא]} חד קמי חד תרי קמי תרי שפיר דמי תלתא קמי תרי אסור רב יוסף אמר קב ואפילו קביים עולא אמר כור ואפילו כוריים כתיב אפינקסיה דלוי אמרית קדם רבי ומנו רבינו הקדוש על דהוו גבלין שתימא בבבל והוה צוח רבי ומנו רבינו הקדוש על דהוו גבלין שתימא ולית דשמיע ליה ולית חילא בידיה למיסר מדרבי יוסי בר' יהודה כתיב אפינקסיה דרבי יהושע בן לוי האי מאן דבחד בשבא יהי גבר ולא חדא ביה מאי [ולא חדא ביה] איילמא ולא חד לטיבו והאמר רב אשי אנא בחד בשבא הואי אלא לאו חדא לכישו והאמר רב אשי אנא ודימי בר קקוותא הווין בחד בשבא אנא מלך והוא הוה ריש גנבי אלא אי כולי לטיבו אי כולי לכישו ^{(א) (מאי טעמא דאיברו ביה אור וחושך)} האי מאן דבתרי בשבא יהי גבר רגז מ"ט משום דאיפליגו ביה מיא האי מאן דבתלתא בשבא יהי גבר עתיר וזנאי יהא מ"ט משום דאיברו ביה עשבים האי מאן דבארבעה בשבא יהי גבר חכים ^{(א) ונהיר מ"ט משום דאיתלו ביה מאורות} האי מאן דבחמשה בשבא יהי גבר גומל חסדים מ"ט משום דאיברו ביה דגים ועופות האי מאן דבמעלי שבתא יהי גבר חורן אמר ר"נ בר יצחק חורן כמזות האי מאן דבשבתא יהי בשבתא ימות על דאחילו עלוהי יומא רבא דשבתא אמר רבא בר רב שילא וקדישא רבא יתקרי אמר לחו רבי חנינא פוקו אמרו ליה לבר ליואי לא מזל יום גורם אלא מזל שעה גורם האי מאן דבחמה ^{(א) (יהי גבר זיותן יהי אכיל מדיליה ושתי מדיליה ורווחי גליון אם גניב לא מצלח האי מאן דבכוכב נוגה יהי גבר עתיר וזנאי יהי מ"ט משום דאיתיליד ביה גורא} האי מאן דבכוכב יהי גבר נהיר וחכים משום דספרא דחמה הוא האי מאן דבלבנה יהי גבר סביל מרעין בנאי וסתיר סתיר ובנאי אכיל דלא דיליה ושתי דלא דיליה ורווחי כסיון אם גנב מצלח האי מאן דבשבתאי יהי גבר מחשבתיה בטלין ואית דאמרי כל דמחשבין עליה בטלין האי מאן דבצדק יהי גבר צדקן אמר ר"נ בר יצחק וצדקן כמזות האי מאן דבמאדים יהי גבר אשיר דמא א"ר אשי אי אומנא אי גנבא אי טבחא אי מוהלא אמר רבה אנא במאדים הואי אמר אב"י מר גמי עניש וקטיל איתמר רבי חנינא אומר מזל מחכים מזל מעשיר ויש מזל לישראל רבי יוחנן אמר אין מזל לישראל ואזדא רבי יוחנן לטעמיה ^{(א) דא"ר יוחנן מניין שאין מזל לישראל שנאמר יכה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה ^{(א) הם יחתו ולא ישראל ואף רב סבר אין מזל לישראל דאמר רב יהודה אמר רב מניין שאין מזל לישראל שנאמר ^{(א) ויוצא אותו החוצה אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע ^{(ב) בתי יורש אותי אמר לו לאו ^{(א) כי אם אשר יצא ממעיך אמר לפניו רבש"ע נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן אמר ליה צא מאיצטגנינות שלך שאין מזל לישראל מאי דעתך דקאי}}}}}

כתנור: **מזל כוכב**. הוא סופר של מזל חמה לכתוב דרך הילוכו ותקופותיו ומנאי אכלו תמיד: **סכיל מרעין**. כלצנה זו (א) שמתנוונה והולכת: **צנאי וספיר**. כלצנה זו שגדילה ומתמעטת: **אכיל לא דיליס**. כלצנה המסגת גבול החמה למשול אף ציוס: **ורווחי כסיון**. כלצנה שאינה מאירה: **דבצנחאי**. מזל כוכב ששמו שצנחאי: **צטלון**. כמו לא יצבותו (בראשית ח) **צדקן צמזוס**. צדקה לעניים דקרי ליה מזלס (א) (צכל) לשון אגדה: **גנבא**. ליסטיס ההורג נפשות: **אומונא**. מקץ דס: **עניש**. צני אדם העוצרין על דבריו: **מזל מחסיס**. לפי המזל היא החכמה כדאמר דבחמה נהיר וחסיס: **יוש מזל לישראל**. שאין תפלה ולצקה משנה את המזל: **אין מזל לישראל**. דעל ידי תפלה וזכות משתנה מזלו לטובה: **איצטגניטוס**. חכמת המולות: **לא מאיצטגניטוס**. היינו דכתיב ויואל אותו החוזה חוץ מאיצטגניטו:

דקאי

עין משפט ונר מצוה

לא א ב ג ד מיי שם הלכה לג פמג שם טושי"ע א"ח סימן שאל ספף יד:

מוסף תוספות

א. נ'וטילס מלפני בהמה זו לתת לפני בהמה אחרת בשבת, ותניא בברייתא נ'וטילס מבהמה שפיה יפה ונותנים לפני בהמה שפיה רע'. מיטני"א, ב. וא"ל מותר, וכדאמר רב יהודה מנערו לכלי. ר"ן.

רבינו חננאל

ר' יוסי בר' יהודה היא, והוא דמשני היכי משני אמר רב חסדא על יד על יד, פ"י מטט מטט. מדרמתין רב חסדא אליבא דר' יוסי בר' יהודה (ש"מ) דהילכתא כותיה, ותבאר שולכה כ"י יוסי בר' יהודה שנותין מים למורסן וגובלין את הקליא מעט מטט. ושיוין שבוחשין את השתית בשבת. פ"י השתית היא שתימא דאמרו רבנן בביצד במכרכין (דף כח.), ודברי הכל מותר לבחוש בשבת והוא נתינת השתית שהוא הקליא בכלי ואחר [כך] יתן כור חומץ ויערבנו שתי וערב בחרוד או כיוצא בו כלי הנטיל בשבת וינער אח"כ את הכלי לכלי אתה, אבל לא יערבנו כדרך מריסה שמתין תחרוד וביבות כל הכלי שבתוכו השתית אלא שתי וערב בלבד. והני מילי בדחשי בה [נ"א: לה] רבה, אבל בכוזשה עבה גיבול הוא ואסור. ואקשינן עלה היכי אמרת דשיון שבוחשין את השתית, ומי שרי והא אמרת רישא אין גובלין את הקליא, כלומר ת"ק, (ו"א אסור) [וישא אסור] גיבול הקליא, וקתני סיפא דשיון שבוחשין את הקליא מכלל דאפילו [ת"ק] שרי. ומפרקינן ל"ק, הא דתני אין גובלין בעבה, וסיפא דקתני ושיון שבוחשין בירכה, והוא דמשני [נ"א: דמתנן] כמעשה דחול שדרכו בחול נותן [את] החומץ ואחר כך [נותן] הקמה, ובשבת ישנה יתן [את] השתית ואחר כך יתן החומץ. ואפילו נתינת מים למורסן כעין גיבול בשינוי שרי כדאמרי משמיה דרב מאי, אמר אבא גובלין ולא מספין ודלא לקיט בלישניה גיבול מלקיטין, והני מילי גיבול בשינוי והוא עירוב שתי וערב וניעור מכלי אל כלי אחר, אבל מירוס כעין טוחן בריחיים של יד שמסבב ומוליך ומביא אסור. אמרו לו לרבי חנינא מהו לגבל, אמר להו אסור. לפרק מאי, ואמר [להן] מותר. [ולמה לא פירש מהו לפרק ומהו חד קמי חדא ותרי קמי תתרי כו', שראיתי בין הגאונים חילוקים בפירושם], והילכתא כעולא דאמר אפילו כור אפילו כוריים שרי, ואפילו לשלשה ועור, ובלבד ע"י שינוי כאשר פירשנו למעלה, ושאר השוטה פשוטה היא.